

Баранова В.О., аспірантка
юридичного факультету з відривом
від виробництва Київського
національного університету
ім. Тараса Шевченка

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЛІЦІЇ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Сучасний період розвитку української держави визначається впровадженням корінних перетворень у суспільстві і потребує ретельного перегляду основних засад, форм та методів діяльності органів влади, зокрема міліції як органу виконавчої влади.

В органах внутрішніх справ (далі ОВС) заходи щодо попередження насильства в сім'ї здійснюють служба дільничних інспекторів міліції та кримінальна міліція у справах дітей, які:

- виявляють причини й умови, що сприяють проявам насильства в сім'ї, вживають у межах своїх повноважень заходів щодо їх усунення;

- беруть на профілактичний облік осіб, схильних до вчинення насильства в сім'ї, та проводять виховно-попереджувальну роботу з ними;

- відвідують сім'ї, члени яких перебувають на профілактичному обліку, за місцем їх проживання й проводять з ними профілактичну роботу;

- виносять офіційні попередження членам сім'ї про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї;

- приймають та розглядають у межах своїх повноважень, заяви й повідомлення про насильство в сім'ї або про реальну загрозу його вчинення;

- вживають відповідних заходів щодо припинення насильства в сім'ї, а також дій членів сім'ї, що направлені на виконання реальної загрози вчинення насильства в сім'ї;

- направляють жертв насильства в сім'ї до спеціалізованих установ для осіб, які вчинили насильство в сім'ї, та жертв такого насильства;

- виносять захисні приписи, контролюють їх виконання;

- направляють осіб, які вчинили насильство в сім'ї, до кризових центрів для проходження корекційної програми;

- взаємодіють зі спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань попередження насильства в сім'ї, з органами опіки й піклування та спеціалізованими установами для осіб, які вчинили насильство в сім'ї, та жертв такого насильства в питаннях попередження насильства в сім'ї тощо.

Відповідно до статистичних даних у 2014 році дільничними інспекторами міліції вживалися заходи щодо покращання на місцях роботи з профілактики злочинів, які пов'язані з насильством у сім'ї. Станом на 01.01.2015 на обліку в ОВС перебуває майже 77,6 тис. осіб (71 тис. чоловіків та 6,6 тис. жінок), які вчинили насильство в сім'ї. Поставлено на облік

майже 77,7 тис. таких осіб (понад 71,1 тис. чоловіків та 6,6 тис. жінок).

До ОВС України протягом 2014 року надійшло 117,9 тис. заяв, повідомлень про вчинені правопорушення та інші події, пов'язані з насильством в сім'ї, або 2,8% від загальної кількості зареєстрованих заяв та повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події. Також ОВС було розслідувано 425 кримінальних проваджень за правопорушеннями, скоєними в сімейному середовищі. За фактами вчинення насильства в сім'ї та невиконання захисного припису складено 95,8 тис. адміністративних протоколів за ст. 173-2 КУпАП, з яких 15,6 тис. (16,3%) - повторно. Особам, які скоюють насильство в сім'ї, винесено понад 79 тис. офіційних попереджень та 6,4 тис. захисних приписів.

Відповідно до вимог Закону України „Про попередження насильства в сім'ї” 652 особи, стосовно яких вчинено насильство в сім'ї, направлено до спеціалізованих установ для реабілітації та 5,3 тис. осіб, які вчинили насильство в сім'ї, направлено до кризових центрів для проходження корекційної програми.

Важливим аспектом профілактики насильства в сім'ї є своєчасне реагування ОВС на сигнали й повідомлення про їх вчинення. У разі встановлення в діях особи, яка вчинила насильство в сім'ї, ознак злочину приймається рішення відповідно до Кримінального Процесуального кодексу України, а у випадку встановлення ознак адміністративного правопорушення - відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Позитивним кроком щодо покращення боротьби з насильством в сім'ї було ухвалення Верховною Радою України Закону "Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо врегулювання питання відповідальності за вчинення насильства в сім'ї", яким виключено зі статті 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення покарання у вигляді штрафу та виправних

робіт. При цьому залишено покарання у вигляді громадських робіт або адміністративного арешту, передбачено можливість застосування приводу до особи, яка ухиляється від явки до ОВС або суду у справі про вчинення насильства в сім'ї.

Основними проблемами сучасного стану державної політики попередження та протидії насильству в сім'ї у правоохоронній сфері є низька ефективність роботи та судового переслідування, в соціальній сфері - катастрофічна нехватка притулків та центрів допомоги потерпілим від домашнього насильства та відсутність умов для роботи із кривдниками. Разом з цим спостерігається низький рівень взаємодії між різними структурами на обласному, та особливо районному рівні, а також відсутність системної підготовки фахівців для роботи в цій сфері.

Важливими напрямками сучасної державної політики у сфері попередження та протидії насильства в сім'ї є інформування громадськості, просвіта, навчання; створення ефективної системи надання допомоги та захист потерпілих; покращення взаємодії між усіма структурами, які залучені до протидії насильства в сім'ї та надання допомоги потерпілим на національному, обласному та районному рівнях, підвищення ефективності правоохоронних дій та судового переслідування порушників; робота з кривдниками, термінове підвищення кваліфікації серед державних службовців, залучених до протидії насильству в сім'ї, формування в суспільстві неприйняття насильства як форми вирішення конфліктів, формування механізму підтримки громадських організацій, перш за все фінансової.